ऐतिहासिक पत्रस्तम्भ

[वि. सं. २०३४ मार्ग ६ गते राष्ट्रिय अभिलेखालय तर्फबाट ताप्लेजुङको ऐतिहासिक सर्वेक्षणमा खटिएका श्री शङ्करमान राजवंशी र श्री विश्वनाथ भट्टराइको भ्रमणटोलीले ल्याएका केही ऐतिहासिक कागजातको पाठ क्रमशः तल दिइन्छ ।

— सम्पादक]

स्वस्ति श्री मन्महाराजाधिराजकस्य रूक्का

आगे काजी वखतवार सिह वस्न्यात छेत्रीके चैनपुरका लगापात वषतसुन्दर हिटिको घडचारी चनौटचा व्यासी खोल्यारूटो हालु खरक तसको सांध पूर्व चुंढुंगो थुंको दखिन फल्याटे थुंको पश्चिम ढुंगेगौडो उत्तर हिमाखोला येति ४ किल्ला भित्रको जगा हिटी फुलवारीका जगेरा निमित्त गुठी गरी बक्स्यौ आफ्ना षातिरजामासंग भोग गर इति संवत् १८४८ साल मिति वैशाख वदि ३ रोज ३ शुभम्------

चैनपुर बजार वडा नं. ८ भंज्याङ खर्कका नरपति पाध्या गौतमको सौजन्यबाट प्राप्त

स्वस्ति श्री मन्महाराजाधिराजकस्य रूक्का

आगे वुस्यो दाङ राइका सन्तान पांचषपनराइ राइके हिजो हालहुलमा विराना देस भागि जान्या जो छौ हिजोको हित षुन मुडाहि पिछाहि माफ गरिवक्स्याको छ आफ्ना कुटाकोदालाले विह्रायाको षेत अपुतालि वाजि मामिलो आफ्नो आफ्ना गाउ घडेरि मकुवानिराजा दियाको थिति ज्याहा वस्न्या तम्म्रा दाज्यू भाइकन पनि थामिदियाको छ तिमि पनि आव त्यो सरह तिमिलाई पनि थामिवक्स्यौं इति संवत् १८५२ साल मिति मार्ग सिर दि ३० रोज ६ मुकाम शुभम्----

पूर्णकुमार लिङथेप प्र. पं. नलनारान लिङथेप वाधा वडा नं. १-२ माषादिन गा. पं. सं. स जी. हु. मादी कोशी अञ्चलबाट प्राप्त नकल

स्वस्ति श्री महाराजाधिराजकस्य रूक्का

आगे वक्तवार सिह् वस्न्यातको चैनपुरका लगायेमा वखत सुन्दर हिटी मनराजी वकैचाको घडेरी चौउटे वेसी खोले रूम्टो हालु खरक संवत् १८४८ सालमा हिटी वकैचा-को सिहार गर्न निमित्त--वाट मोहोर गरी वक्स्यामा तुलाराम पाध्ये गोतामेलाई राखेको रहेछ ६१ सालमा सर्कार जांच पर्दा पनि थामी वक्से कै हो वीचमा डागी-सापकोटा वाहुनले छापको मोहर गर्दा सांद मिच्न आयाछन् अमाली वसी षेलाका भलापंच साद वार राखी निरोपन गर्दा कट्टी भयाको रहेनछ डांगी जये नारा सापकोटाले गरी लगेको मोहरको वीसही गरी अघिकै मोहर वमोजिम को जगा पाखो रेखो पैदवार छिपो छापो वेठ वेगर घर गनी बुझी यो सीमा माफ गरी हिटी वकैचा फुलवारी गुठी-१-वाट पनि थामी वक्सनु भयाको ७८ सालमा कोल्ये सरूप विष्ट मेजर रामनाथ पाध्येको जांचमा श्रीजङ पल्टनमा दरिदा पल्टंवाट झिकी अघिकै मोहर वमोजिम थामी वक्स्यौं आफ्ना खातीरजमा संग भोगे इति गर संवत् १८७८ साल मिति आषाढ शुदि ६ रोज ५ शुभम्--

मार्फत दल भंजन पाडे मार्फत माथवरसिंह थापा राणा मार्फत प्राणशाह भीमसेन थापा

चैनपुर वजार वडा नं ८भंज्यांङ खर्कका नरपति पाध्या गौतमको सौजन्यबाट प्राप्त नकल

स्वस्ति श्री सर्वजांचकस्य छोयाको रिमजिम छ कतुके पुर्जि उत्तर १४ गालँको लामा भई असिना थामनु दशलामा

सरह खानु दश लामाले तिन्या वमोजिम तिर्नु भनी पूर्जि गरि दियूं इति संवत् १९०५ मिति चैत्र शुदि ३ रोज शुभम्-- उमानाथ सुवेदी भोलानाथ गौली संखुवा सभा जिल्ला कार्यालय को सौजन्यबाट प्राप्त नकल

श्री

श्री ५ सर्कार	श्री शिव
१	३
श्री वाज्यायू	श्रीवावाज्यू
१	४

स्वस्ति श्री काजि मेघगंभिर सिंह वस्न्यात कस्य पत्रम्

आगे धनपति पाध्या वृहस्पति पाध्या महिपति पाध्या गोताम्या भाई गैह्र समेतको चयनपुरका अम्वल सिद्धिपुरमा लडायी हुँदा हाम्रा...वाट हान मार गरी वषत सुन्दर हिटी र मनराजी वघैचा वनाई--२--मा विन्ती पारि त्यो गुठी जगाको लालमोहर गराई तिम्रा वावा तुलाराम पाध्या गोताम्यालाई कुल कविला समेत लगि वस भनि राष्याको रहेछ पछि तिह्रू रूले पौवा वनाई--३--स्थापना गरी जात-जातका विरूवालगाई वघैचा गुलजार गर्दा--१--वाट वन्दो-वस्त गरिदिया वमोजिम--४--वाट पनि दस्कत गरि दियाको रहेछ आज हामीवाट पनि सो वमोजिम थामि दियाकै छ वघैचामा जातजातका विरूवा लगाउनु गाउँघर गुलजार गर्नु हिटि वघैचा को चिताय नगरि हेमायत गर्न्या रैतिलाई गाउँ घरमा नराषनु गुठिका षेत पाषा को पैदावार जो उठ्छ तेसले पौवा हिटि वघैचाको मर्मत र रोजरोजका पूजाको षर्च अक्षता गर्नु नागपंचमिमा व्रह्मण भोजन गराउनु गुठि भित्रका कुर्‍यिालाई वघैचाको काम लगाउनु जोगि संन्यासी फकीर फगेडा व्राह्मण भलाआद्मी आउँदा वेलावेलाको फलफुल जो आया पनि दिनु सालिंदा ताहाको फलफुल र कागती ज्यावीर निवुवाको चुक तेस वघैचामा फल्याका रूद्राक्षठूला ठूला दाना हामी संग दाषिला गर्नु भंन्यां वंदेज वांधी अघि भयाका दस्कत वमोजिम आज सम्म तिमिहरूले चर्च्या वेहोर्‍याका गुठिको जगाषेत पाषो आज हामीवाट पनि थामि दस्कत गरिदियूं आफ्ना षातिरज्मा संग जगा अवाद गुलजार गरि--२--को जय मनाई हामिलाई आसिरवाद दि चलं गरि वस इति संवत् १९०७ साल मिति फागुण वदि १२ रोज शुभम्--

चैनपुर बजार वडा नं. ८ भंज्याङ खर्कका नरपति पाध्या गौतमको सौजन्यबाट प्राप्त

स्वस्ति श्री मद्राज कुमार कुमारात्मज श्री वर्गेदिये र जनरल खडगवहादुर साह वहादुर राणाजीकस्य पत्रम्

आगे वनपति पाध्याके चयेनपुरका लगामा वषत सुन्दर हिटि मनराजी वघैचा को गुठी का सिवाना भित्र लाल-मोहोरले जगेरा गरि अगिदेषि आज तक सम्म पालि आया-को वा गोगन्या डाडा वरि संन्यासि डाडा सम्म येकल्याको मुख फचिवि माफि जगेरा गरि पाली राख्याकै थियो आज काल अन्त रैकर पट्टिवाट नमागी वलमिचि चोरि विमाष पारि उजार गरि काटि दिया थितिबंदेज रहेन भनि तिमि-ले हाम्रा हजुरमा विन्ति गर्न आउँदा जाहेर भयो अव उप्रान्त अघिदेषि मोहरदस्कतले आजतक सम्म जगेरा पाली आयाको वन कसैले नकाट्नु षोरिया नफाड्नु केही कां विसेस चाहियामा चिताइदार सित मागि काट्नु नमागी वलजकतले चोरि जस्ले काट्छ तस्लाई पक्री चैनपुर अमालमा लैगी अैन वमोजिम दंड गराउनु भनि थिति वंदेज वावत दस्कत गरि दियुँ आफ्ना षतिरज्मा सित लाल मोहोर वमोजित जगेरा गर इति सवत् १९१२ साल मिति फागुण वदि १४ रोज ४ शुभम्--

चैनपुर बजार वडा नं. ८ भंज्याङ खर्कका नरपति पाध्या गौतमको सौजन्यबाट प्राप्त नकल ।

स्वस्ति श्री मद्राज कुमार कुमारात्मज श्री जनरल षड्ग वहादुर कुंवर राणाकस्य पत्रम्

आगे मैवा षोला को सुवा सर्वजीत समेत ७ सुवा गैह्रको जेथो जीत उप्रांत नुकुवामाथि फछाट्या मनी माकमाया पर ङरूवा वडोमा वर येती भीत्रका वन अघी देषी पनि जगेरा निमित्त पाल्याको थीयो आजकाल जत्रतत्रवाट रूष काटी षोरिया फाडी विमाष गरी दिया कम्वु पल्टं र गकंपनीका षेत का सिह्रान मुद्दा र कुलाका मोहन गाईका सिह्रान पुछर पैरो लागि वस्ती उठाउनु लाग्यो यसो भया हांम्रो थिति रहेन भनी तिमिहरूले हाम्रा हजुरमा विंती

पार्दा जाहेर भयो अव उप्रांत लुकुवा माथि फलाट्या मनी माकामायो देखि वर डरूवा वडोमा वर यति भित्रका अवादी सुवारी वाहेक जत्रतत्रवाट चो वन्देज गरी वन रूष वासि नौगाला नकाट्नू कम्पुपल्ट कम्पनीका षेत सिह्लान पुछेर कुलाका सुहुनका रूष नकाट्नु काज विशेष चाहियो भन्या गाउल्याले चिताईदारका सहेलासँग काट्नु चिताइ-दारलाई चाहियो भने गाउल्याका सलहा संग काट्नु जस्ले यो वन्देज नाघी रूष काट्ला षोरीया फाड्ला तेसलाई अमालमा लगी दंड गर्नु भनी वनपाला जगेराको दसकत गरी दिनु इति संवत् १९१७ साल मिति वैशाष वदी २ रोज ७ शुभम्--

देववहादुर नेयङ जसवहादुर नेयङ मैवाखोला सांधु ताप्ले-जुङ्ग को सौजन्यवाट प्राप्त नकल

स्वस्ति श्री क्षेप्टेन सिवप्रसाद सिंह वस्न्यात क्षेत्रिकस्य पत्रम्

आगे चैनपुर अड्डाका डिठ्ठा विचारि थरि मुषिया के यथोचित उप्रांत हाम्रा वषत सुन्दर हिटि मनराजि वगैचा गुठिको डंड कुँड परिआयाको हाम्रा सनदलि आउन्या दुवान्या मुषिया गुठियार हाम्रा गुठि जगामा अैन वमोजिम गर्न्या छं हामीले पठायाका मुषिया दुवान्या गुठियार तेस गुठिजगामा हामीले हाकिम गरि पठायाका डुवान्या मुषिया गुठियारले तेस गुठि भित्रका रैतिलाई पऱ्याको षेत मामला अंनमा वित्यास पारि विजाई विदोत गरि षत केहि पाऱ्या छ र पछि चुकेका ठहऱ्यो भन्या हाम्रा गुठिमा पठायाका दुवान्या मुषिया गुठियार ले तेस गुठिका रैता भित्रमा पाऱ्याको षत् हामिथाहि इनहरूले विरायाको षेत वुझी अैन वमोजिम सजाई गर्न्या छौ तिमिहरूलाई तेस गुठिको कसैले मालिक तुल्याई हाम्रा जग्गामा पठायाको छैन हामीले पठायाका दुवान्या मुखिया गुठियार लाई ताहा तिमिहरूले हाम्रा गुठि जगा भित्र पऱ्याको मामला मुद्दा दामकामगर्नु भनि तिमिहरूलाई हाम्रा जगाको कसैले मालिक तुल्याई गुठमा पठायाको छैन हाम्रा गुठि जगाका रैतिको र हामिले पठायाका दुवान्या मुषिया गुठियारको तिमिहरूलाई कसैले मालिक गराई पठायाको छैन हाम्रा मुठि जगाको जाई विजाई हामि याहि अैन वमोजिम हेरि छिन्याछौ तिमिहरू र हाम्रा गुठि मामला माथि गर्नामा लागि हाम्रो जगा विगार्नामा लाग्यो भन्या तम्रो हाम्रो नरामरो पर्ला सो वुझि आफ्नु अड्डाको काज गर इति संवत् १९२३ साल मिति माघ वदि ५ रोज ६ शुभम्--

चैनपुर वजार वडा नं. ८ मञ्याङग खर्कका नरपति पाध्या गौतमको सौजन्यवाट प्राप्त नकल ।

चैनपुर भीमसेन थानको घण्टाभिलेख–

श्री भीमेश्वराय नमः दोर्दण्डेन येन वलेन निहतौ दोर्दण्ड दुस्शासनं युद्धे भीषणपादघातगदया दुर्योधनयोधनं यो हन्ति समुलं प्रचण्ड वलिनं कामातुरं कीचकं सन्चूर्ण भयदं भयङ्करभिमं श्री भीमराज भजे। श्री संवत् १९३८ साल मंसीर शुदि १५ रोज २ मा नेपाल पाटन धालछे कुटालको हाल चैनपुर वजार वस्ने कृष्णवीरको छोरा हीरा लाल को दाजु मोतीलालको नाममा चढाएको हाल संवत् १९९१

स्वस्ति श्री जिम्वावालराई उदिर्मसि राई हस्त-वीरहरूको रातामाटे बस्न्या व्वलु चापागाइको पूर्जि उप्रान्य थपलेषेत हाम्राजिमाका भर्ना विह्लउन्यालाई निज-वालुका स्वाराधुसेनी रुंतीका छेउका लोहोस्या नारूवा कसैका संद्धि सर्वन पानीघाट नलाग्ने जगा वारी पारी खोल्छा लोहोस समेत ३ ठाउँ गरी निज मोहियालाई विह्लाउन हाम्रा जिम्माका थप्ल्यामा भर्ना दिनु मुरि १ के कुत रू.। वाली हामी संग वुझाउनु भनी नीजलाई षेत विह्लाउन्या घुसेनी दीनमा मोहियाले जाचमा यो पूर्जि वमोजिम ढडामा नाउँ दर्ता गर्नु भनी पूर्जि गरी दियां इति संवत् १९४८ साल मिति माघ वदि १ रोज ६ शुभम्--
थरी इन्द्रवहादुर गौली संखुवा सभा जिल्ला गा.पं. तुम-लिङटार वडा नं. ९ रातोमाटेका सौजन्यवाट प्राप्त नकल

स्वस्ति श्री गिरिराज चक्र चुडामणि नरनारायणे त्यादि विविध विरूदावली विराजमान मनोन्नत ओजस्वी राजन्य प्रोज्ज्वल नेपाल तारा अति ओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ओंराम पट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्ति पट्ट गोरखा दक्षिण वाहु महाधिपति फिल्ड मार्शल र सर्वोच्च कम्यान्डर इनचीफ श्री मन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराजा महेन्द्र वीर विक्रम जंग वहादुर शाह वहादुर शम्शेर जंग देव नाम सदा समर विजयिनाम्--

आगे हाम्रो नेपाल अधिराज्य पल्लो किरातका लिम्बु किपटिया गैरके यथोचित तिमीहरूले अघिदेखि हाम्रो

सरकार प्रति वफादर रही वखत वखतमा वहादुरी देखाई सोछो चिताई देश सेवा गरेको कुरा हाम्रा हजुरमा जाहेर छ र हामीवाट सो कुराको दिलै देखि कदर गरी वक्सेका छौ आफ्ना पुरूखाहरूले गरेको वफादारी वहादुरी र देश प्रति गरेको सच्चा सेवालाई नविर्सी अब उप्रान्त पनि सो कुरा महशूस गरी देशको यस किर्तिलाई दिनपर दिन घटाउने हेतुले देशको अब हुने विकास कार्यमा समेत तिमीहरू अघिजस्तै सफल हुने छौ भन्ने पदवी वक्सि थिति रिति कायम राखी बक्सेका छौ यो विकास कार्यतर्फ पञ्चायत वाट सक्रिय सहयोग हुने नै छ। सरकार पनि कति प्रयत्नशील छ सो कुरा तिमीहरूबाट छिपेको छैन तिमिहरू वस्ने टाउँ जिल्लाको समेत विकास हुने काम तिमिहरूको आफ्नै हित को काम जानी यसमा पूरा ध्यान दिई सोछो चिताई थिति जानी भोग गर ईति संवत् २०१७ साल चैत्र २७ गते रोज ७ शुभम्--

श्री गंगाप्राईमरी प्राथमिक स्कूल का हेड माष्टर तेजवहादुर फागो तथा सांगु पञ्चायत वडा नं. ९ ताम्राङ मैवाखोला ताप्लेजुङ का सुव्वा लालाङ फागो का सौजन्यबाट प्राप्त नकल ।

वराहक्षेत्रको प्राचीनतम वराहमूर्ति